

13 / 100

QUAN LA CANDELERA PLORA, L'HIVERN ÉS FORA; QUAN LA CANDELERA RIU, L'HIVERN ÉS VIU; TANT SI PLORA COM SI RIU, L'HIVERN ÉS VIU

La Mare de Déu de la Candelera (o de la Candelària) s'escau el 2 de febrer. Som en ple hivern i a pagès cercaven algun indicatiu de canvi de temps o de millora, com tants altres procediments rudimentaris i poc científics que ens han arribat, oracles de l'observació de la natura.

La personificació de la Candelera és clara amb aquest riure o plorar que vol dir que aquell dia plou o fa sol, senzillament. Sense mullar-se gaire (i mai més ben dit), la majoria de refranys semblen voler predir que quan plou això anuncia que ja no farà tant fred, mentre que si fa bo, el fred encara persistirà.

No cal ser meteoròleg per saber que el cel tapat de pluja fa que les temperatures no baixin tant (quan plou no tenim tant fred), mentre que els dies radiants, clars i sense núvols d'hivern acostumen a ser molt més freds, malgrat la presència del sol.

Hi ha moltes variants d'aquest refrany, amb més o menys precisió en els diagnòstics (*De la Candelera, quinze dies davant, quinze dies darrere, no et fiïs d'ella; Quan la Candelera no plora, l'hivern no és ni dintre ni fora*), però tots juguen amb l'engany de predir que passi el que passi continuarà fent fred i l'hivern serà viu: *La Candelera la neu espera, si ja ha nevat, l'hivern ha passat; si no ha nevat, ja nevarà*. En castellà semblen anar més cap a l'opció que la pluja de febrer indica que ja no farà més fred: *Lluvia de febrero, despido de invierno*.

En aquest cas, els antics homes del temps volien curar-se en salut i feien un sil·logisme infal·libre: faci el temps que faci, continuarà fent fred. Si en la previsió del temps tot és relatiu, la cantarella del refrany és rodona, i això és el que deu haver fer sobreviure aquesta sentència antiga.

Víctor Pàmies i Jordi Palou

N'hi ha algunes variants interessants com *Candelerera clara, fred hi ha (o farà) encara*, que fa referència a la claror de la lluna per presagiar més fred o canvi de temps, que a Mallorca rematen amb *Candelerera espessa, fred per sa cabeça* (o *tapa't, o guarda't sa cabeça*).

També diu el refranyer que el mal temps l'indica el vent i no pas la pluja o el fred. Per això una altra variant diu que *Si la Candelerera plora, l'hivern és fora; però si fa vent, tres mesos més d'hivern*.

Podem concloure, doncs, com diu un altre savi refrany: *Candelerera, fred davant i fred darrere*. O seguint amb enigmes indesxifrables: *La Candelerera, el dia dos de febrer, endevina quin dia i mes és*.

Encara que sempre trobem algun agosarat optimista que, a les envistes del març, aposta per un canvi de temps imminent: *Quan la Candelerera plora, el fred és fora; quan la Candelerera riu, el fred és viu; però tant si riu com si plora mig hivern fora*. I realment ja hem passat més de mig hivern! Encara que tampoc no cal ser tan exagerats per dir que *Quan la Candelerera riu, ja ve l'estiu*. El que sembla clar és que el pas del temps és inexorable i, passi el que passi, acabarà arribant l'estiu, com cada any.

Tira d'en Sísif, de Jordi Soler, publicada a *El Punt Avui* el 3 de febrer de 2012

Els 100 refranys més populars

En l'última dècada el caganer ha patit un procés de secularització indiscutible. D'una banda, és l'única figura del pessebre que no necessita la resta de la colla, camells, bou i ase inclosos, per tenir una raó de ser. Molts catalans el compren per separat per decorar o adornar les festes de Nadal, o fins i tot el mantenen en algun prestatge fora de temporada, és a dir, abans de l'advent i després de **la Candelera, tant si plora com si riu, tant si el fred és fora o encara és viu**. El caganer s'ha fet un lloc per ell mateix en l'imaginari col·lectiu.

CARLES RIBERA, «Amb la tradició a l'aire» (*Presència*, 19 de novembre de 2010)

Vots: 131 (10,87%)

Etimologia de *Candelera*, 'nom popular de la festa de la Presentació del Senyor, en què hi ha la benedicció de les candeles i la processó' — De *candeler*, 'persona que fa ciris, candeles, o que en ven', de *candela*, del llatí *candela*, mateix significat, forma culta, per influx sobretot eclesiàstic, dominant sobre la popular, antiga i dialectal, *canela*.